Obnovljena izdaja - Leto XV. - štev. 8 (608) - Trst - 22. februarja 1963 30 lir Spediz. in abb. post. - Gruppo I

IJSKA KNJ
PPA 9

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Sklepi konferenc slovenskih komunistov

V nedeljo sta se vršili napovedani konferenci slovenskih komunistov. Tovariši iz Tržaškega ozemlja so imeli svojo konferenco v Trstu, tovariši iz Goriške pa v Doberdobu. Obe konferenci sta bili zelo dobro obiskani in vsestransko uspešni.

Tržaška federacija je po konferenci objavila sporočilo, ki ga objavljamo, goriška federacija pa bo sporočilo objavila v prihodnjih dneh in ga bomo objavili prihodnjič.

Sporočilo tržaške federacije se glasi:

V nedeljo, 17 februarja, je bila na sedežu Avtonomne tržaške federacije KPI pokrajinska konferenca slovenskih komunistov. Konferenci so prisostvovali tudi poslanec Vidali, sekretar federacije Paolo Sema in predstavnik tajništva Deželnega komiteja KPI Colli.

Po uvodnem referatu o temi: «KPI za uveljavitev in razvoj slovenske skupnosti v deželi», ki ga je podala Marija Bernetič, se je razvila plodna diskusija o najvažnejših vprašanjih slovenske narodne manjšine v deželi.

Predvsem je bila poudarjena potreba po enotni obliki reševanja slovenskega manjšinskega vprašanja, pri čemer se bo treba odločno boriti proti vsem poskusom, delitve slovenske manjšine v tri skupine.

Politična akcija KPI je usmerjena k enotnemu cilju: da se uveljavi popolna enakopravnost Slovencev kot polnopravnih državljanov na vseh področjih političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja.

Udeleženci konference so s posebnim zadovoljstvom sprejeli v vednost, da bo na bližnjih parlamentarnih volitvah kandidiral na listi KPI tudi pripadnik slovenske manjšine.

Poudarjeno je bilo, da ima slovenski kandidat možnost biti izvoljen v eno izmed zbornic parlamenta samo na listi KPI, da pa je na uresničitev tega cilja nujno potrebno, da vsi Slovenci oddajo svoj glas listi KPI.

Prav tako je bilo poudarjeno, da bodo demokristjani nedvomno skušali preprečiti izvolitev slovenskega predstavnika ter da se je treba zavedati dejstva, da so prav oni, ki so že toliko let na oblasti v državi, v prvi vrsti krivi, da slovenska manjšina ne uživa pravic, ki ji pripradajo.

Konferenca se je zaključila s sklepom, da se bodo komunisti z vsemi silami zavzemali za uresničitev tega programa.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Konferenca v Čedadu

V nedeljo 17. t.m. je bila v Čedadu konferenca komunistov iz okraja Čedad in iz Nadiških dolin.

Po referatu tov. Venirja se je razvila živahna diskusija, v katero je poseglo več tovarišev. Posebno zanimiv govor je imel tov. Izidor Predan, predstavnik slovenskih komunistov iz Nadiških dolin. Ta je dokumentiral položaj, ki vlada v Benečiji. Med drugim je povedal, da se je v povojnih letih izselilo iz Benečije nad šest tisoč Slovencev in da je v tem času umrlo v borbi za vsakdanji kruh v tujini nad 120 delavcev. Govornik je nakazal potrebe tega področja in pogoje za premostitev sedanje gospodarske krize.

Ob zaključku konference je bil izvoljen conski komite KPI. V tem komiteju je 10 tovarišev, med njimi so tudi tov. Izidor Predan, učitel Pavel Petričič in arhitekt Pavel Manzini in Nadiških dolin.

Predsedstvo konference v Doberdobu

Tržaški kandidati KPI

Za poslansko zbornico:

1. **Vittorio Vidali**
2. **Marija Bernetič**
3. **Pino Burlo**
4. **Giuseppe Pogassi**

Za senat:

1. volivno okrožje:
   Arturo Calabria
2. volivno okrožje:
   Vittorio Vidali

Ob razpustu parlamenta

Tretja parlamentarna zakonodajna doba, ki se je začela po volitvah l. 1958, je za nami. Vrata poslanske zbornice in senata so se zaprla. Volivna kampanja za obnovitev parlamenta se je že začela in se bo zaključila z volitvami 28. aprila.

S kakšnim obračunom se lahko izkaže ta zakonodajna doba? Oziroma, kako se je to obdobje parlamentarne dejavnosti zaključilo? Odgovor na obe vprašanji bi bil predolg, zakaj med to zakonodajno dobo — še pred ustanovitvijo vlade levega centra — je prišlo do sestave tudi tiste vlade, ki ji je načeloval Tambroni in ki je za italijansko demokracijo predstavljala največjo nevarnost. To demokracijo sta rešila samo enotna akcija vseh ljudskih množic in pa obnovljeno gibanje odporništva, ki je svoj vrhunec doseglo s protifašistično vstajo julija l. 1960. Krščanska demokracija se tega danes ne spominja rada, kakor se tudi ne spominja rada svojih zvez z monarhisti in fašisti, toda vse to vendarle sodi v njeno dediščino. Tretja zakonodajna doba bo v zgodovini ostala zapisana kot nekaj, kar pomeni začetek in formulo politike levega centra. Začnimo, torej, s tem izhodiščem.

Že v začetku treba poudariti, da se pretekla zakonodajna doba končuje s polomom levega centra, z odpovedjo od strani Krščanske demokracije programu levega centra, s popuščanjem socialdemokratov, republikancev in celo same PSI Krščanski demokraciji, ki odkrito kaže svoja «centristična» nagnenja, njeni voditelji pa odkrito dokazujejo pomanjkanje sleherne volje, da bi se zavzeli za uresničitev neke dejanske obnovitvene politike.

V pogledu zunanje politike, vlada levega centra ne samo da ni pokazala nobene samostojne pobude v prid miroljubne koeksistence in širšega mednarodnega sodelovanja, marveč je, nasprotno, pristala na atomsko oborožitev v okviru NATO, pristala je nadalje na «modernizacijo» raketnega orožja in na tuja oporišča. Spričo tega je na račun vladnih stališč potrebno izreči ostro kritiko, v cilju, da se okrepi in pospeši borba za novo zunanjo politiko, za nevtralnost in neangažiranost, začenši z odpravo vseh tujih oporišč in raketnih vzletišč, bodisi na kopnem, v pristaniščih in na morju.

Kar se tiče notranje politike je vlada levega centra še enkrat okrnila republiško ustavo. Preprečila je izglasovanje zakona o ustanovitvi dežel z navadnim statutom in zatajila svojčas sprejete obveznosti na agrarnem področju ter odpravo spolovinarstva. Očiten je tudi polom levega centra na področju šolske politike, kjer je samo vprašanje, potem ko je prišlo do nesprejemljivega kompromisa o enotni srednji šoli, danes še bolj zamotano kot prej.

Objavljamo na tem mestu sicer nepopolen seznam zakonov, katerih izglasovanje je vladna večina preprečila ob samem zaključku zakonodajne dobe. Gre za: reformo pokrajinskega in občinskega zakona; spremembo zakona o javni varnosti (izdanega v času fašizma in danes povsem nasprotnega ustavi); izglasovanje zakona o svobodnih najemninah in ureditvi sodnih stanovanjskih izgonov; izglasovanje številnih ukrepov s področja dela in pomoči (sistem socialnega varstva, upravičene razloge v primeru odpustov, pravično in pravilno vrednotenje dela kmečkih žena, dosmrtno podporo starim osebam brez pokojnine); izvleček zakona o zdravnikih v bolnišnicah; nov pravni položaj šolnikov; izglasovanje ukrepov v prid otrok, začenši z zakonom o državnih otroških vrtcih in ustanovitvi državnih otroških jasli.

Vrhu tega je vlada levega centra prav zadnje dni pred koncem zakonodajne dobe odrekla sleherno pomoč kmetom, ki so utrpeli škodo zaradi mraza, kakor je tudi zavrnila vse predloge Komunistične

(Nadaljevanje na 4. strani)

Za enotnost mednarodnega komunističnega gibanja

Vprašanje odnosov z jugoslovanskimi komunisti

MOSKOVSKA «PRAVDA» se je ponovno zavzela za ureditev obstoječih nesoglasij v mednarodnem komunističnem in delavskem gibanju. V članku pod naslovom «Za marksistično-leninistično enotnost komunističnih in socialističnih partij», ki je bil objavljen v nedeljski številki, razpravlja o nekaterih načelnih vprašanjih komunističnega in delavskega gibanja ter poudarja, da sta enotnost partij in enotnost držav svetovne socialistične skupnosti danes potrebnejši kot kdaj koli, saj mora socializem pokazati svojo premoč nad kapitalizmom. List poudarja tudi, da boj za uresničenje socialistične revolucije in za zgraditev socializma dopušča različne načine izvajanja revolucije in tudi različna stališča partij glede nekaterih vprašanj. List nadalje poudarja, da ni mogoče spregledati dejstva, da so nekatere države začele prehod k socializmu na različnih ravneh ekonomskega, političnega in kulturnega razvoja in da so danes v različnih fazah boja za socializem in komunizem. Vsaka država ima svoje konkretne izkušnje na področjih mednarodnih odnosov. Njihova odgovornost za rešitev teh in drugih problemov ni povsem enaka. In nedvomno bodo številni narodi Evrope, Azije in drugih kontinentov, tako poudarja «Pravda», stopajoč na pot prehoda k socializmu, vnesli mnogo svojega v urejanje vprašanj glede graditve socializma. Toda naloga je v tem, da se kljub obstoječim razlikam zagotovi enotno lotevanje reševanja osnovnih vprašanj v boju za zmago miru in socializma v svetu. Polemiko, ki so v zadnjem času pojavile v mednarodnem komunističnem gibanju v zvezi z nekaterimi vprašanji sodobnega sveta, mora prevladati izmenjava prijateljskih izmenjav stališč. Sovjetska partija se zavzema za odpravo obstoječih nesoglasij in je za aktivno delo za njih premagovanje.

Prvi sekretar CK KP SZ Nikita Hruščov je na kongresu Enotne socialistične partije Nemčije predlagal prenehanje polemike. O tem predlogu je poročalo tudi glasilo KP Kitajske. Toda odgovor so spremljale neutemeljene in ostre kritike predstavnikov komunističnih in delavskih partij, ki so nastopili na kongresu Enotne socialistične partije Nemčije,

Ko ugotavlja, da težav, ki so se pokazale v komunističnem gibanju, ni mogoče pripisati posledicam izboljšanih odnosov Jugoslavije s socialističnim državami in ZKJ z mednarodnim delavskim gibanjem, nadaljuje «Pravda» takole: «Vprašanje odnosov z Jugoslavijo je resno in načelno vprašanje. V bistvu je to vprašanje linije v odnosih med komunističnimi partijami socialističnih držav in načela v odnosih med temi državami». Ukrepi sovjetske partije in vlade v zvezi z Jugoslavijo, so dočela v skladu s potrebami po strnjevanju sil miru in socializma.

Članek, ki nadrobneje opisuje historiat odnosov med KP SZ in ZKJ, navaja, da še zmeraj obstajajo med KP SZ in ZKJ nesoglasja, kar zadeva nekatera ideološka vprašanja. Toda, nadaljuje članek, mogoče se je samo čuditi, da je slišati glasove, češ da so baje v Jugoslaviji restavrirali kapitalizem in da je treba izobčiti jugoslovanske voditelje.

V tem delu članka obravnava «Pravda» tudi državne odnose z Jugoslavijo in piše, da so glede glavnih mednarodnih vprašanj: vojne in miru, miroljubne koeksistence, razorožitve, odprave kolonializma, nemškega vprašanja in vrste drugih vprašanj stališča Jugoslavije identična ali podobna s stališči SZ in drugih socialističnih držav. Sovjetski časopis prav tako piše o prizadevanju za krepitev ekonomskih, političnih in kulturnih zvez med Jugoslavijo in socialističnimi državami.

POLITIKA

CK KPSZ je objavil sporočilo, s katerim ostro obsoja preganjanje in aretacije komunistov v Iraku. V sporočilu je med drugim poudarjeno, da preganjanje komunistov, je v popolnem nasprotju s proklamirano politiko nacionalne enotnosti, demokracije in družbene pravičnosti. Zato so komunisti Sovjetske zveze in sovjetski narodi sploh globoko zaskrbljeni za usodo iraškega naroda in vznemirjeni zaradi položaja, ki je nastal v Iraku ter skupno z vso demokratično javnostjo protestirajo zaradi neopravičljivih in množičnih represalij v Iraku.

✶

BOLGARIJA je v okviru tehnične pomoči deželam v razvoju poslala v Tunizijo, Irak, Sudan, Mali, Gvinejo in na Kubo ogrog tisoč tehnikov in drugih strokovnjakov. V Alžiriji dela okrog 400 bolgarskih zdravnikov in bolničarjev. S Kubo je Bolgarija sklenila pogodbo, po kateri bo v celoti opremila enajst industrijskih podjetij in sicer sedem podjetij za konserviranje rib, dve hladilnici, tovarno transformatorjev in tovarno za pridobivanje kalcijevega karbida. Prav tako je Bolgarija sklenila pogodbo z Indijo, kateri bo dobavila opremo za tovarno električnih števcev, elektromotorjev in elektroporcelana, Združeni arabski republiki pa bo Bolgarija dobavila opremo za izdelovanje tovarne za pridelovanje kalcijevega karbida.

✶

V PARIZU bo prihodnjega marca mednarodna konferenca za amnistijo političnih jetnikov in beguncev ter za spoštovanje človeških pravic v Grčiji. V sporočilu, ki ga je za tisk izdal mednarodni pripravljavni odbor, je med drugim rečeno, da je treba narediti konec nečloveškemu ravnanju s stotinami članov grškega odporniškega gibanja, ki so 14 let po koncu državljanske vojne, v zaporih in koncentracijskih taboriščih, odnosno v emigraciji.

✶

Tudi beograjska «BORBA» je obsodila ravnanje nove iraške vlade. List poudarija, da jugoslovanska javnost z zaskrbljenostjo spremlja vesti o preganjanju komunistov in naprednih ljudi, kar je v nasprotju tudi z izjavo, ki jo je dal po strmoglavljenju prejšnjega režima novi ministrski predsednik. Jugoslovanski politični krogi sodijo, tako nadalje poudarja «Borba», da dogodki v Iraku lahko ovirajo napovedano konstruktivno politiko in ustalitev notranjih razmer v državi ter na Srednjem Vzhodu sploh. Na koncu «Borba» opozarja: Ne sme se namreč pozabiti na dejstvo, da nemirne dogodke v Iraku utegnejo izkoristiti reakcionarni krogi ter vsiliti nazadnjaške in kontrarevolucionarne cilje. Ti dogodki lahko omogočijo tudi poživitev akcij neokolonialnih sil, čigar manevri in prisotnost se opažajo tako v Iraku kot na ostalem področju Srednjega Vzhoda.

✶

SINDIKAT ameriških pristaniških delavcev, ki je znan po svojem negativnem stališču do socialističnih držav je posegel v probleme, ki se tičejo zunanje politike ZDA. Izjavil je, da pripravlja bojkot tudi proti jugoslovanskim ladjam, če ne bodo nehale pluti na Kubo.

Konferenci slovenskih komunistov v Trstu in v Doberdobu

Za svobodni razvoj slovenske skupnosti

Referat tov. Bernetičeve

(Nadaljevanje s 1. strani)

Iz poročila, ki ga je podala tov. Marina, povzemamo naslednje:

Konferenca slovenskih komunistov ima namen, da temeljito prouči položaj, ki je nastal v zvezi z ustanovitvijo avtonomne dežele. Gre za učinkovitejše delovanje v okviru dežele, delovanje za dosego popolne enakopravnosti Slovencev na vseh področjih političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. V tem je zapopadena vsa problematika slovenske narodne manjšine. V geslu konference, ki se glasi: «KPI za svobodno uveljavljanje in za razvoj slovenske skupnosti v deželi», je zapopadeno isto kar je rečeno v dokumentu, ki ga je vodstvo KPI objavilo že leta 1961 in ki načelno postavlja ter konkretno obravnava vprašanja slovenske narodne skupnosti v okviru italijanske države, ter podaja smernice za borbo komunistov, tako Slovencev kot Italijanov, za uresničitev teh načel.

Po teh uvodnih mislih je govornica poudarila, da so se z odobritvijo ustavnega zakona, ki ustanavlja deželo s posebnim statutom, ustvarili objektivni pogoji za sodobnejše obravnavanje in za izvajanje politike s konkretnim delovanjem, izhajajoč iz smernic, ki izhajajo iz prej omenjenega dokumenta vodstva KPI, kakor tudi iz sklepov X. kongresa KPI.

Četudi ustanovitev avtonomne dežele s posebnim statutom, tako je podčrtala govornica, predstavlja korak naprej v boju za demokracijo in uresničitev pridobitev delovnega ljudstva ter proti nazadnjaškim in šovinističnim silam, je treba priznati, da ustavni zakon ne zadovoljuje in ne rešuje problemov, ki jih postavljajo ljudske množice in še posebej delovne množice naše dežele. Prav tako se omenjeni zakon zelo omejuje ko na splošno navaja pravice manjšin, ki prebivajo v deželi.

Poslanci KPI so med razpravo o novem zakonu predložili dodatne člene in popravke zakonskega načrta, ki pa so jih stranke levega centra in predvsem Krščanska demokracija v celoti zavrnile. In ker je 3. člen deželnega zakona, ki se tiče etnične manjšine, zelo pomanjkljiv, so komunistični poslanci glasovali proti njemu. Ta člen namreč ne upošteva demokratičnih načel in niti narodnostnih pravic slovenske manjšine, saj te niti z imenom ne navaja, saj se glasi: «V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom, naj pripadajo kateri koli jezikovni skupini; njihove narodne in kulturne značilnosti so zaščitene».

Potek razprav o ustavnem zakonu ter borba, v rimskem parlamentu so konkretno dokazale, da se razen KPI, nobena druga politična stranka ne zavzema za načelna stališča ter za priznanje popolne enakopravnosti slovenski narodni manjšini.

Načelnost stališča, ki ga zavzema KPI glede narodnostnega vprašanje slovenske manjšine, ki prebiva v okviru italijanske države, je v tem, da se obstoj in razvoj slovenske manjšine vključuje v splošen okvir borbe za svobodo in demokracijo v Italiji. Iz tega izhaja, da se enakopravnost Slovencev ne more doseči ločeno, temveč v okviru borbe za spoštovanje vseh določil italijanske republiške ustave. Ta določila namreč predvidevajo popolno enakopravnost narodnih manjšin. Ustavni zakon o deželi s posebnim statutom bi bil lahko v veliki meri pospešil uresničitev teh določil. Toda do tega ni prišlo, kot že poudarjeno, po krivdi demokristjanov in njihovih priveskov.

Slovenska manjšina v Italiji je še vedno deljena na tri kategorije. Za tržaške Slovence so predvidene pravice, ki jih jamči londonski sporazum — ki pa so še vedno v glavnem le pravice na papirju — za Slovence na Goriškem naj bi veljala določila, ki izhajajo iz republiške ustave, za Slovence v videmski pokrajini pa niti te pravice ne veljajo.

KD vodi raznarodovalno politiko

Krščanska demokracija vodi raznarodovalno politiko, tako je nadalje poudarila govornica, in v tem jo podpirajo stranke, ki z njo sodelujejo v vladi. Zato je tem večja naloga komunistov, da se borijo za priznanje načel, za razvoj slovenske skupnosti v vseh treh pokrajinah naše dežele. Poglavitna teža te borbe pada, seveda, prav na komuniste na Tržaškem ozemlju.

Naša borba mora težiti za tem, da odstranimo sleherno oviro, ki omejuje razvoj na katerem koli področju političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. Z borbo moramo zagotoviti perspektivo razvoja celotni manjšini. Ko govorimo o razvoju celotne manjšine pa moramo podčrtati, da se ta razvoj ne sme omejevati na ozek krog, temveč mora prodreti v široke kroge vseh slojev s perspektivo svobodne uveljavitve slovenske manjšine, v okviru italijanske demokratične države. Z odločnostjo moramo zavrniti politiko, ki jo izvaja Krščanska demokracija in stranke, ki jo podpirajo, katere zavirajo razvoj slovenske skupnosti s ciljem, da bo ta prej ali slej izginila kot narodna skupnost in se asimilirala.

Jasno je, da je za uresničitev teh ciljev, da je za zagotovitev vsestranskega razvoja slovenske narodne skupnosti v italijanski državi, nujno potrebna enotna borba vseh demokratičnih sil. Pri tem je nujno potrebno, da se ustvari v vrstah Slovencev najširša enotnost. Ta enotnost se lahko izraža v najrazličnejših oblikah. Prav tako pa je potrebna podpora italijanskih demokratičnih množic, katere lahko postanejo odločilen činitelj v tej borbi.

Pred nas se konkretno postavlja vprašanje: kako ustvariti široko enotnost vseh delovnih in demokratičnih sil na slovenskem področju in kako doseči to, da se to vprašanje ne bo zapiralo v ozek krog in samo vase. Pri reševanju tega problema ne smemo iskati izgovorov o objektivnih ali subjektivnih faktorjih. Pogledati moramo, kakšne so stvarne možnosti, da se na slovenskem področju ustvari široka demokratična in delavska enotnost. Pri tem je zlasti nujno, da poznamo kakšna je usmeritev slovenskih množic in kakšna je usmeritev raznih slovenskih političnih skupin. To slednje nam je več ali manj znano. Vendar pa bi bilo zgrešeno, ako ne bi analizirali tudi tega vprašanja, ne bi pregledali odnosov sil, če ne bi temeljito proučili vseh političnih odtenkosti, ki obstajajo pri posameznih političnih skupinah. Vse to nam more dati možnost, da napravimo pravilno politično oceno stvarnega položaja.

Govornica se je zatem dotaknila vprašanja, ki je v zvezi z razpustom Neodvisne socialistične zveze v Trstu. Poudarila je, da se je politični položaj v prečejšnji meri spremenil po razpustu NSZ ter da se je večina aktivnega članstva Zveze vpisala v PSI, zaradi česar je PSI v Trstu postala stranka Italijanov in Slovencev.

V nadaljevanju svojega poročila se je tov. Marina dotaknila vprašanj odnosov med KPI in PSI v Trstu. Dejala je, da so ti odnosi na vrhu normalni; postavila pa je vprašanje: Ali je to dovolj? In odgovor na to prašanje je: Ne, to ni dovolj.

Mi trdimo, da to ni dovolj. Potrebno bi bilo, da bi se ustvarili dobri odnosi tudi na bazi, med našimi in socialističnimi sekcijami. To pa se ne doseže samo s pogajanji temveč predvsem s skupnimi akcijami. Toda avtonomistična struja te stranke ne kaže prave volje za sodelovanje ter je naklonjena politiki vlade levega centra. Krščanska demokracija si na razne načine prizadeva, da bi razbila delavski razred in tako ošibila njegovo moč, kar bi bilo v korist velikih monopolov.

Na slovenskem področju je minulo leto prišlo do političnih sprememb. Ustanovljen je bil blok slovenskih skupin, ki nastopajo pod imenom Skupne slovenske liste. Ta blok je pod vplivom nazadnjaške klerikalne skupine, ki je tesno povezana s političnimi in ideološkimi stališči Krščanske demokracije. Zato se postavlja vprašanje: Ali bodo napredno usmerjeni krščanski socialci lahko zagovarjali in odobravali politiko, ki ne koristi slovenski skupnosti? Biti zaveznik Krščanske demokracije in postavljati se na protikomunistična stališča pomeni zavzemati stališča proti enotnosti vseh Slovencev. To pa ovira enotnost narodne manjšine ter vodi v pogubonosno strankarsko razcepljenost.

Naš cilj pa je, tako je v nadaljevanju svojega referata poudarila tov. Bernetičeva: obramba in zaščita narodnostnih pravic slovenske skupnosti; združitev slovenskih prosvetnih društev na novi osnovi ustvaritev sodelovanja na osnovi naprednega programa; odprava starih predsodkov, ki zavirajo združevanje. Današnje sodelovanje v nekaterih množičnih organizacijah potrjuje, da je vso to izvedljivo. To potrjuje tudi obstoječe sodelovanje raznih političnih skupin v podeželjskih občinskih upravah.

Diskusija

Po uvodnem referatu se je razvila plodna diskusija, v katero so posegli razni tovariši.

Tov. Dolfi Wilhelm z Opčin je govoril predvsem o partijskih organizacijah na podeželju. Poudaril je, da je potrebno te organizacije pomladiti, okrepiti vrste aktivistov razširiti mrežo širiteljev «Dela». Za vse to, tako je poudaril govornik, obstajajo stvarne možnosti.

Tov. Markovič iz Nabrežine je obravnaval probleme, ki se tičejo ljudsko prosvetnega delovanja na vasi in v mestu. Poudaril je, da je nujno, da naši tovariši obiskujejo kulturne prireditve. Prav tako je poudarjal kako velik pomen ima tisk. Pravilno je, da Slovenci berejo razne liste, toda potrebno je, da se mreža naročnikov «Dela» čim bolj razširi.

Tov. Kranjec iz Podlonjerja je prav tako poudarjal, kako nujno potrebno je poživiti ljudsko-kulturno dejavnost, ki je v zadnjih letih precej upadla. Prav tako je poudarjal potrebo po širjenju «Dela». Širiti «Delo» ni težko, je dejal, sam

(Konec na 4. strani)

Obisk mladinske delegacije iz hrvaške Istre

Obisk delegacije v mladinskem krožku pri Sv. Ani v Trstu

Pretekli teden je bila v naši deželi delegacija Zvese mladine Hrvatske. Delegacija je s tem vrnila obisk, ki ga je opravila delegacija ZKMI dežele Furlanija-Julijska krajina v decembru na Reki in v Puli.

Delegacija Zveze mladine Hrvatske je prišla v Videm 15. feb. zjutraj in je ostala ves dan gost furlanske federacije. S predstavniki furlanske federacije so se razgovarjali o agrarnih problemih, o delu ZKMI med mladino na vasi in o splošnih problemih mladine.

Naslednji dan je delegacija bila gost goriške federacije. Gostje so obiskali Kmetijsko zadrugo v Ronkih, pristanišče v Tržiču, šole v Folianu. Tu je goste sprejel tudi župan in se z njimi razgovarjal o delovanju občinske uprave. Tu se je delegacija seznala s problemi šolstva, posebno osnovnega; nadalje so se delegati pogovarjali o vprašanjih pomorskega prometa in o zadružništvu. Tudi splošni problemi niso izostali.

V nedeljo je delegacija bila v Trstu kjer se je seznanila z našo politiko do slovenske manjšine; glavni del pogovorov je potekal v tem smislu. Tu je bilo tudi govora o sodelovanju med dvema organizacijama, o sodelovanju ki ima za cilj boljše poznavanje stvarnosti obeh dežel. Do tega naj bi prišlo z nadaljnjo izmenjavo obiskov. Pogovori so potekali v prisrčnem ozračju.

Heroji so živi

Ob 60-letnici rojstva češkega narodnega heroja Julija Fučika

Letos poteče šestdesetletnica rojstva češkega narodnega heroja Julija Fučika (23. februarja 1903) in dvajsetletnica njegove mučeniške smrti (8. septembra 1943).

Lik Julija Fučika, njegovo življenje in njegova antifašistična borba so, kljub temu, da je minilo že toliko časa od usmrtitve, ostali živi. Njegove poslednje besede Zapiskov izpod vešal «Ljudje, ljubil sem vas, bdite!» so še danes tako žive kot so bile tedaj, ko jih je zapisal. Te Zapiske danes poznajo stotine milijonov ljudi vsega sveta, saj so doslej izšli že v 190 izdajah in v najrazličnejših jezikih. Samo v Sovjetski zvezi so ti Zapiski izšli v 35 jezikih.

Kljub temu, da je to delo postalo tako znano po vsem svetu, je vendar šele pred nedavnim bilo

ugotovljeno, da je naslov: Zapiski izpod vešal samo simboličen in da Fučik v resnici ni bil obešen temveč obglavljen.

Bravci se često vprašujejo, kako je bilo mogoče pisati Zapiske v tako strahotnem okolju in s takim optimizmom. Rokopisi namreč dokazujejo, da jih je napisala zares krepka roka, brez najmanjšega strahu ter brez propravkov ali črtanja, v trenutkih ,ko se je krvnik komaj ozrl stran. To je Fučik uspel napisati, ker je bilo v resnici doživeto, premišljeno, napisano po spominu na zidove ječe, ker je bilo navdahnjeno od tisočev poslanstev in misli zaprtih tovarišev, prekaljenih v trdih bojih, v trpljenju.

Zapiski predstavljajo višek življenja in borbe Julija Fučika, revolucionarnega novinarja, člana Komunistične partije Češkoslovaške in voditelja njenega CK v ilegali. Zato je v njih tudi toliko sile in prepričanja. V njih srečujemo izraze polne mržnje do fašizma in do vojne.

Fučik pripada tisti generaciji, ki je dozorevala v senci prve svetovne vojne. Njegov oče je bil delavec v neki tovarni, ki ji izdelovala orožje; njegovi starejši bratje pa so morali zapustiti šolske klopi ter oditi na bojišče. Zato je mržnja do vojne prišla pri Fučiku že v zgodnji mladosti do takega izraza. Toda v zapiskih srečujemo tudi optimistične besede ljubezni do življenja. In kdor je poznal Fučika ve, da je bil vedno nasmejan in veder, da je bil prisoten tam, kjer se je bila borba za bodočnost človeka, da je bil med brezposelnimi delavci, v tajnem gibanju okupirane domovine, v gestapovskih ječah.

V Zapiskih so izražene besede ljubezni do Sovjetske zveze. Fučik je namreč odkril Sovjetsko zvezo na poti iskanja bodočnosti za človeštvo in to v času go so tam z največjim zaletom izpolnjevali prve petletke in ko je bila Sovjetska zveza obkrožena od sovražnika. Pri tem odkritju Fučik ni bil sam. Z njim so bili delavci in najboljši predstavniki kulture kot n. pr. Romain Rolland, Henri Barbusse, Schaw, Nexö, Brecht in drugi. V opisih obiskov v Kremlju, v gorah Tagikistana, pri pastirjih v Srednji Aziji prikazuje Sovjetsko zvezo kot nepremagljivo trdnjavo miru in socializma.

Zapiski izpod vešal so poročilo o življenju enega izmed milijonov borcev, ki se žrtvujejo za to, da bi mi lahko živeli. V nismu, ki ga je napisal 28. marca 1943 v celici št. 267 med drugim tako-le pravi:

«Ljubil sem naravo, sonce in veter. Kako bi želel biti tisto, kar v njih živi: ptič ali oblak. Toda že leta živim kot korenina pod zemljo. Kot porumenela korenina, zavita v temino. Toda iz nje raste drevo na zemlji... Ni mi žal ničesar. To kar je bilo v mojih močeh sem storil radevolje. Toda luč, luč sem ljubil in želel bi cveteti in umreti kot zrel sad. Na drevesu, ki smo ga mi vsadili in gojili, bodo cvetele, rasle in umirale generacije novih ljudi, socialistične generacije delavcev, pesnikov...».

Rodile so se nove generacije socialističnih ljudi in obrodilo je seme Fučikovih besed. On v njih živi, zakaj njegova borba še ni dokončana, zakaj še veljajo njegove sodbe o tem, kako delujejo krvniki in ubijalci. Ti so samo zamenjali svoja oblačila, toda njih roke so še vedno okrvavljene...

Fašizem ni še umrl in netilci novih vojn še vedno spletkarijo. Zaenkrat se zadovoljujejo s tem, da izpopolnjujejo svoje orožje zato da bi postalo učinkovitejše. Tudi zato ostaja neokrnjena vrednost besed Julija Fučika o potrebi nenehne borbe proti vsem škodljivcem človeštva, za mir, za socialno pravičnost, proti sovraštvu in za ljubezen, za človeka!

ZDENEK NOVAK

Partizanski pesnik Ivan Rob

9. februarja je minilo 20 let od dneva, ko so fašisti ustrelili slovenskega partizanskega pesnika Ivana Roba. Pesnik se je rodil v Trstu 17. avgusta 1908, živel in deloval pa je v Sloveniji. Na literarnem polju se je začel udejstvovati že tedaj, ko je obiskoval srednje šole. Prvo njegovo večje delo je izšlo leta 1938. To je bila pesnitev po Jurčičevem romanu Deseti brat.

(Na gornji sliki: fašisti peljejo partizana-pesnika na strelišče)

Za osvoboditev španskih študentov

FRANCOSKI ŠTUDENTJE so na svoji vsedržavni skupščini, ki je bila ta teden v Parizu, odobrili resolucijo, v kateri se zahteva takojšnja osvoboditev španskih študentov, ki so v ječi zaradi politične aktivnosti in katere nameravajo predati vojaškemu sodišču. Mednarodna Zveza študentov, ki je poslala pozdravno brzojavko vsedržavni skupščini francoskih študentov, kakor tudi drugim sorodnim organizacijam, pa poziva študente, naj zahtevajo od španskega pravosodnega ministra, naj ukrene vse potrebno za osvoboditev zaprtih študentov.

Naši kraji in ljudje

Zadnji barkovljanski kratkohlačneži

Mislim, da se ne motim, da so bili zadnji kratkohlačneži v spodnji tržaški okolici prav Barkovljani. Zadnji barkovljanski kratkohlačnež je bil doma od Mrkočev in je umrl kako leto po prvi svetovni vojni.

Hlače so bile dvojne vrste: ene iz modrega platna, ki so jih nosili naši stari pri delu, druge pa iz črne tkanine ali svile, to pa so bile praznične hlače. Naše korenine so si obuvale škornje in niso nikdar poznale belih nogavic, druge pa si srečal vedno v nogavicah.

Najzanimivejši barkovljanski kratkohlačnež, ki je bil pravzaprav Gretar in ribič, je bil stric Tomažek. Na njem je bilo vse majhno: on sam, njegove hlače, njegova barčica in njegovi vesli. Posebno ponosen je bil stric Tomažek, če si ga vprašal, ali je res, da je govoril z našim epikom Antonom Askerčem.

In res je, da je prišel naš veliki epik prav nalašč v Barkovlje, da se pomeni s stricem Tomažkom, kako mu je bilo pri srcu, ko je videl pri kontovelskem pristanu, kako je vstal iz valov belooblečen menih, ki je začel hoditi po vodi in kako se je spet pogreznil v morje, še predno je prišel do kraja. V enem izmed svojih zadnjih epik omenja Aškerc strica Tomažka in menihovo prikazen.

Stric Tomažek je bil tudi znan kot nezmotljiv napovedovavec vremena. Če si ga vprašal, kakšno bo vreme jutri, je stric Tomažek tako prerokoval: «Če ne bo pršou k'š'n šajon t'n uod Gradeža, če ne potjegne "široko" t'n uod Kuapra, če bo pala bürja uod Uopčen al pej še bulše, . 5 bo zapihou sever t'n uod Proseka, znaš ti pitka muaja, de znamo jemet jütre tiide lepo vreme?»

Po takem salamonskem prerokovanju in tolikih «če», nisi prav nič zgrešil, če si drugi dan vzel dežnik, ko si šel od doma.

rp

Za uveljavitev vseh določil zakona o slovenski šoli

Interpelacija poslanca Vidalija

Poslanec Vidali je tik pred zaključkom parlamentarnega mandata naslovil ministru za javno šolstvo interpelacijo, v kateri vprašuje, ali omenjeni minister ne smatra za potrebno, da bi člen 9 zakona 1012 končno stopil v veljavo.

Ta člen zadevnega zakona namreč obvezuje ministra za javno šolstvo, da določi v roku 6 mesecev število stalnih mest za osebje, ki službuje na slovenskih šolah.

Minilo je več kot poldrugo leto odkar so določila zadevnega zakona stopila v veljavo, toda slovenske šole so še vedno brez organika, kar škoduje šolnikom in jemlje ugled šolskim ustanovam v deželi.

Poslanec Vidali je povabil ministra za javno olstvo, naj se osebno zavzame za rešitev teh in drugih še nerešenih vprašanj. Dejstvo je, da učenci slovenskih šol še vedno nimajo spričeval za letošnje šolsko leto ter potrebnih učbenikov. V zvezi s tem je naš poslanec opozoril ministra za šolstvo, da je bil urad za šolstvo pri generalnem vladnem komisariatu v Trstu, ki je skrbel za izdajanje slovenskih učbenikov, že pred časom razpuščen in je vse njegovo delovanje prevzelo ministrstvo za javno šolstvo. Zato je vprašal ministra: kakšne ukrepe je omenjeno ministrstvo sprejelo in ali se ne misli osebno zanimati za rešitev teh vprašanj?

Zavod „Borec“ za leto 1963

V zbirki «Viharni časi» bodo izšla sledeča dela: Gitica Jakopin: Devet fantov in eno dekle; Rudi Pušenjak: Spomini proletarca; Anton Milič: 22.000 km od Kragujevca do Kragujevca, I. del; Stane Šušteršič: Kovači lepših dni; Aleksander Vojinović: Beli bregovi Pohorja; Alojz Ravbar: Iz viharnih dni; Katja Špur: Slepa v pregnanstvu. V zbirki «Dokazi»: Stanko Petelin: Kronika Vojkove brigade; Mile Pavlin: V ognju in snegu; Črtomir Šinkovec: Oblaki nad sončno deželo; Emil Sovdat: Tam, kjer teče bistra Zilja; Jože Peskar: Preko Dolomitov na Štajersko; Milko Štolfa: Med Briškimi griči je posijalo sonce.

Kultura

NA LJUBLJANSKI UNIVERZI so 8. februarja podelili Prešernove študijske nagrade 49 študentom. Med nagrajenci je 11 slušateljev filozofske fakultete, 3 pravne, 4 ekonomske, 1 slušatelj fakultete za arhitekturo; ostali nagrajenci so slušatelji fakultet za naravoslovje in tehnologijo, za strojništvo, za medicino in biotehniko.

◆

NA PREŠERNOV PRAZNIK so v Ljubljani proslavili desetletnico zgraditve Nuklearnega inštituta «Jožef Stefan». O razvoju, in delu našega atomskega inštituta sta spregovorila dr. Anton Moljk in ing. Lucijan Šinkovec. Razvoj in delo inštituta sta bila spremljana e skioptičnimi slikami, prebrali pa so tudi pozdravno brzojavko Avda Huma.

Prvi začetki inštituta segajo v leto 1946, 8. februarja 1953. leta pa je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dr. Josip Vidmar, ob prisotnosti številnih gostov, svečano odprl novo glavno zgradbo, v kateri danes deluje nuklearni inštitut «Jožef Stefan».

◆

OD 28. JANUARJA DO 1. FEBRUARJA je bil v domu Elesa v Portorožu seminar Kluba študentov okraja Koper. Seminar je bil razdeljen v dva dela; v prvem delu so študentje obravnavali osnutke občinskih statutov, drugi del pa je bil posvečen gospodarski problematiki koprskega okraja.

Obravnava osnutkov občinskih statutov je potekala takole: najprej uvodno predavanje o pomenu občinskih statutov in novi vlogi občin, drugi dan pa so študentje po skupinah obravnavali osnutke občinskih statutov (kolikor so jih pač dobili), in sicer: obalno področje, zgornje področje in goriško področje.

◆

V PRILEPU (Jugoslavija) so sklenili, da bodo poleti v velikem marmornem kamnolomu pripravili kiparski simpozij. Tako se bo kostanjeviški in portoroški «Formi Vivi» na skrajnem jugu sosedne države pridružila še tretja tovrstna prireditev. Posebna komisija je že izdelala podroben program tega kiparskega simpozija, ki bo od 15. junija do 31. avgusta.

Za letos so se odločili, da bodo na kiparski simpozij v Prilep povabili le sedem domačih kiparjev, ki jih bodo izbrali po posvetovanju z Zvezo likovnih umetnikov, oziroma na temelju prijav samih kiparjev.

◆

SEMINAR italijanske kulture v Kopru, ki se je pred kratkim zaključil, je imel velik uspeh. Na njem so predavali univerzitetni profesorji iz Padove, Rima, Barija, Benetk in Trsta. Predavanj se je udeležilo 70 italijanskih profesorjev in učiteljev iz Istre in 40 dijakov višjih šol. Italijanski profesorji so ob priliki koprskega seminarja predavali tudi v Rovinju, Pulju in na Reki.

S konferenc slovenskih komunistov

(Nadaljevanje z 2. strani)

potrebno je, da se ga načrtno izvaja.

Tov. Sosič z Občin je izrazil željo, naj bi «Delo» prinašalo več poročil iz vse dežele. Priporočal je zlasti objavljanje poročil o življenju naših ljudi v Benečiji.

Stanka Hrovatin je obravnavala šolsko problematiko. Slovenski otrok spada v slovensko šolo. Ta šola je uzakonjena, zato ni nobenega razloga, da bi jo kdor koli podcenjeval. Slovenska šola je pridobitev, ki jo je treba v polni meri upoštevati. V nadaljevanju svojega izvajanja se je dotaknila tudi kulturne problematike. Poudarila je: potrebno je, da prebrodimo sedanje mrtvilo, skrajni čas je, da pride do rešitve osrednjih prosvetnih organizacij. Nobenega razloga ni, tako je poudarila, da ne bi enotno delovali na tem področju.

Tov. Škrk je obravnaval predvsem občinsko problematiko. Prikazal je možnosti ki jih imajo občinske uprave. Poudaril pa je, da se diskriminacije proti Slovencem še vedno dogajajo. Izrecno je omenil kako je n.pr. prejšnji teden; pokrajinska uprava poslala v podeželjske občine proglas o ustanovitvi dežele Furlanija-Julijska krajina samo v italijanščini. Občinska uprava v Nabrežini je odklonila ta lepak in zahtevala od pokrajine, naj ga objavi tudi v slovenščini. Podobno se je zgodilo svojčas tudi z lepaki, vojaškega okrožja. Ker je občinska uprava odklonila lepake samo v italijanščini, so vojaške oblasti poslale tudi lepake v slovenščini. Toda delovanje za obrambo in razvoj Slovencev prihaja do izraza tudi na drugih področjih. Tudi s prizadevanji za zagotovitev zaposlitve domačinov na rodni zemlji spadajo v okvir borbe za zaščito in razvoj Slovencev, saj taka prizadevanja preprečujejo brezposelnost in emigracijo.

Tov. Gombač je govoril predvsem o problemih kmetijstva. Poudaril je, da kmetijstvo hira, da ljudje zapuščajo zemljo, ker jim ne nudi dovolj, da se zato vrste naših ljudi na deželi redčijo. Poudaril je, da novi zakon o deželi daje možnost za zaščito kmetijstva, kar je mogoče doseči zlasti s poživitvijo in razvojem zadružništva.

Tov. Sema, ki je v imenu vodstva Federacije pozdravil konferenco je med drugim poudaril, da se vsa Partija obvezuje, da bo posvetila vso svojo skrb za razvoj slovenske narodne manjšine in da torej naloge borbe za pravice naše manjšine niso le naloge slovenskih marveč tudi italijanskih tovarišev. Sporočil je, da bo na kandidatni listi za eno izmed zbornic parlamenta, tudi slovenski tovariš.

Tov. Vidali je v svojem posegu v diskusijo razpravljal o raznih političnih vprašanjih. Med drugim je razpravljal o stališčih, ki jih imajo glede slovenske narodne manjšine razne italijanske stranke. Ožigosal je stališča tistih strank, ki izvajajo protislovensko politiko in stališča tistih, ki menijo, da je treba slovensko narodno manjšino asimilirati. Poudaril je, da komunisti odločno zavračamo sleherno asimilacijsko tendenco in da se dosledno zavzemamo za popolno enakopravnost ter za neovirani razvoj slovenske skupnosti, ki prebiva v okviru italijanske republike.

Konferenca tovarišev iz goriške pokrajine

Tovariši iz goriške pokrajine so v nedeljo imeli svojo prvo konferenco v Doberdobu. Poleg številnih slovenskih tovarišev iz raznih krajev pokrajine, so za to priliko prišli v Doberdob tudi voditelji goriške federacije; sekretar Marini, poslanec Franco, tajnik Delavske zbornice Bergomas, Marija Selič in drugi.

Iz referata, ki ga je imel tov. Miladin Černe na konferenci v Doberdobu povzemamo naslednje:

Komunistično gibanje v naši deželi je bilo vedno enotno. V vseh časih so v tem gibanju delovali skupno italijanski in slovenski tovariši. Enotna borba Slovencev in Italijanov je danes še bolj pomembna. Pred kratkim je bil sprejet zakon o deželi s posebnim statutom. Toda ta zakon ni tak, kakršnega smo si želeli in ga tudi pričakovali. Ta zakon ne daje slovenski manjšini tistih pravic, ki bi jih moral dati in ki so nujno potrebne za njen neovirani razvoj. Krščanska demokracija teži za tem, da bi se slovenska narodna manjšina v naši deželi asimilirala in da bi postopoma izginila. Po krivdi te stranke in seveda tistih sil, ki jo podpirajo, je tudi zakon o avtonomni deželi tako pomanjkljiv in ne ščiti slovenske narodne manjšine v taki meri kot je to potrebno. Politika Krščanske demokracije je nacionalistična in daje potuho revanšistom in fašistom. Zato pa je v Gorici še vedno tako močna MSI. Komunistična partija Italije ima do vprašanja slovenske narodne manjšine zelo jasna stališča. To je izraženo tudi v dokumentu o slovenski narodni manjšini, ki je bil objavljen leta 1961 in poudarjeno tudi v tezah X. kongresa KPI. Sicer pa se jasna načela KPI najbolj prepričljivo odražajo v vsakdanji borbi, ki jo vodijo komunisti

Tov. Černe o zahtevah komunistov

Tov. Černe je za tem konkretno navedel zahteve komunistov. Med drugim je poudaril, da se morajo izvajati ustavna določila, ki se tičejo narodnih manjšin, da se mora v krajih pokrajine, kjer živi slovenska manjšina, izvajati dvojezičnost, da se morajo izvajati vsa določila, ki izhajajo iz zakona za slovensko šolo, da se morajo vrniti prvotne oblike slovenskim priimkom, da se mora odpraviti sleherna diskriminacija itd. Med drugim je govornik poudaril, da mora tudi tržaški radio odgovarjati obstoječi stvarnosti in da se mora napraviti konec dvoumnosti.

Govornik se je nato zavzel za poživitev kulturnega delovanja med Slovenci. Poudaril je, da brez kulturnega delovanja ni mogoče pričakovati razvoja narodne skupnosti.

V nadaljevanju referata je tov. Černe poudaril, da je nedopustno izrivanje slovenske šole iz goriške mesta na periferijo. Konkretno je ožigosal načrte, po katerih naj bi sedanje slovenske šole prenesli na obrobne Stražice. Prav tako je zahteval, naj ustanova Ente Tre Venezie preneha izvajati protislovensko in raznarodovalno politiko. Nato pa je obravnaval razna konkretna vprašanja s področja komunalne politike. V svojem referatu se je dotaknil tudi vprašanja širjenja Partije v slovenskih vaseh. Poudaril je, da moramo v tem pogledu še mnogo narediti. Omenil je tudi bližnje parlamentarne volitve in dejal, da bo tokrat lahko izvoljen eden izmed slovenskih kandidatov na listi KPI v parlament. Poudaril je, da hoče KPI s tem dokazati svoj tradicionalni internacionalizem. Zato pa se postavlja naloga pred slovenske volivce, da oddajo svoj glas za listo in kandidate KPI.

Dober del svojega referata je govornik posvetil politiki, ki jo vodi v Gorici takoimenovana Sfiligojeva skupina. Ožigosal je delovanje te skupine in poudaril, da ta politika ni v korist slovenski narodni manjšini, saj ni nič drugega kot izraz politike protislovenske Krščanske demokracije. In tega bi se morali Slovenci v polni meri zavedati.

Na koncu svojega referata pa je tovariš Černe razpravljal tudi o vlogi in pomenu tiska. Poudaril je, da je naloga slovenskih komunistov, da močno razširijo komunistični tisk, zlasti «Delo», ki je glasilo KPI za slovensko narodno manjšino v Italiji.

Diskusija goriških tovarišev

Po referatu se je razvila zelo plodna in razgibana diskusija, v katero so posegli tudi italijanski tovariši. Tako je n. pr. tov. Bergomas govoril o zadržanju Sfiligoja. Med drugim je poudaril, da Sfiligoj govori eno v občinskem svetu, drugo pa po slovenskih vaseh. Poudaril je tudi, da ni pravilno meniti, da so vsi volivci in pristaši goriške SDZ strinjajo s Sfiligojevo politiko. Dejal je, da so v vrstah te politične skupine tudi naprednejši elementi in da je treba to upoštevati. Zlasti mlajše generacije so mnogo dovzetnejše za naprednejše ideje. Na koncu je tov. Bergomas naglasil potrebo po vpisu slovenskih delavcev v CGIL in poudaril, da za slovenskega delavca ne more biti mesta v nacionalični demokristjanski sindikalni organizaciji CISL.

Tov. Jarc iz Doberdoba je poudaril, da slovenska manjšina v naši deželi ne sme biti izolirana, temveč mora biti tesno povezana z naprednimi italijanskimi silami in z matičnim narodom. Na naše probleme ne smemo gledati samo z vidika obrambe. Te probleme moramo povezovati z vprašanjem splošnega razvoja v državi.

Tov. Pahor iz Tržiča (član Komunistične mladine) je govoril o mladinskih vprašanjih. Poudaril je, da je potrebno večje sodelovanje zlasti med slovensko mladino treh obmejnih pokrajin. Tesnejši stiki s tržaško mladino so koristni in potrebni. Priporočal je, naj bi organizirali čimveč izletov tudi v kraje, kjer živijo beneški Slovenci.

Tov. Pahor, občinski svetovavec doberdobske občine je obravnaval občinsko problematiko. Konkretno je naštel vrsto diskriminacij proti Slovencem. Med drugim je podčrtal, kako nadrejene oblasti onemogočajo dvojezičnost. V doberdobski občini ne dovolijo postaviti dvojezičnih napisov, kar je v navzkrižju z republiško ustavo.

Poslanec Franco iz Tržiča je poudarjal, kako je borba za obrambo manjšin tesno povezana s splošno borbo delavskega razreda. Obširneje je razložil, kako KPI tolmači pravice slovenske manjšine in kako se konkretno zavzema za uveljavitev teh pravic. Poudaril je, da je borba za pravice slovenske manjšine ne le borba Slovencev temveč vseh komunistov. Podčrtal je tudi potrebo, da se vrste komunistov v slovenskih krajih goriške pokrajine še nadalje razširijo in učvrstijo.

Tov. Battello (član vodstva goriške federacije KPI) je poudaril, da bo samo socializem lahko dokončno rešil tudi narodnostna vprašanja. Zato pa je potrebno, da se borba za zmago socializma vsestronsko razširi in učvrsti. Poudaril je, da se v borbi za narodnostne pravice ne sme pozabljati na razredno borbo. Podčrtal je, da se goriška SDZ zadovoljuje z drobtinicami, z obljubami demokristjanov in z nepomembnimi realizacijami, dočim pozablja na splošna vprašanja. V končni analizi Sfiligojeva skupina podpira prav tiste, ki bi hoteli doseči asimilacijo Slovencev.

Sekretar federacije, tov. Marini, se je v zaključnem nagovoru zavzel zlasti za organizacijsko učvrstitev Partije. Tovariše je povabil, naj z vnemo delujejo za razširjenje Partije in zato, da se bo KPI še bolj uveljavila na bližnjih parlamentarnih volitvah.

S seje pokrajinskega sveta v Trstu

Kako demokristjani pojmujejo enakopravnost Slovencev

Na seji tržaškega pokrajinskega sveta, ki je bila v torek, je demokristjanka uprava še enkrat pokazala, kako pojmuje pravice Slovencev. Naš svetovavec Colli je v imenu komunistične skupine predlagal, naj bi pokrajinska uprava poskrbela za izdajo brošure z opisom dežele tudi v slovenskem jeziku. (Ta brošura je namenjena šolski mladini). Na to vprašanje je pokrajinski predsednik odgovoril, da gre za državni zakon in da zato pokrajina ni pristojna za sprejemanje takih sklepov. Dodal je, da to ni niti potrebno, ker Slovenci itak razumejo italijanščino. (Pokrajinski predsednik je namreč demokristjan!).

Ker so komunistični svetovavci protestirali proti temu, in ker so se sklicevali na določila 3. člena deželnega zakona, ki pravi, da se priznava enakopravnost Slovencem, so demokristjanski svetovavci vzrojili trdeč: «Tu smo v Italiji!».

Ko je svetovavec tov. Sema očital demokristjanom, da kljub temu vabijo Slovence, naj glasujejo za njihovo stranko, mu je demokristjanski svetovavec Visintini odgovoril, da je to povsem naravno.

Tako, torej demokristjani pojmuje pravice Slovencev!

Prihodnja številka «Dela» bo izšla 8. marca. V njej bo med drugim ena stran posvečena mednarodnemu prazniku žena.

Zmaga kovinarjev

Po osmih mesecih borbe in po 40 dneh stavke so kovinarji prisilili industrijce na popustitev. V ponedeljek dopoldne so po 12 zaporednih urah podpisali pogodbo za privatna podjetja.

Podpisana pogodba določa nove delovne odnose in daje sindikatom večje pristojnosti. V glavnem je pogodba enaka tisti, ki so jo podpisala podjetja z državno udeležbo zlasti kar se tiče temeljnih točk

Tajništvo CGIL je izrazilo vsem kovinarjem Italije, FIOM in drugim sindikalnim organizacijam hvaležnost in priznanje zaradi doseženih rezultatov in poudarilo, da je šlo za najdaljšo in najtršo sindikalno borbo v povojnem času v vsej Evropi s smotri in rezultati ki so sorazmerni z velikimi žrtvami, ki so bile potrebne.

oooooooooooooooooooooooooooo

Prispevki za «Delo»

Tov. Marčela Malalan iz Lonjevja je darovala v tiskovni sklad «Dela» 400 lir.

Udeleženci konference slovenskih komunistov, ki je bila v nedeljo v Doberdobu, so prispevali 12.460 lir v tiskovni sklad «Dela».

V počastitev spomina dragega očeta darujeta tov. Marija Cesar-Jagoda in Gino Fon 1000 lir za «Delo».

Vsem darovavcem najlepša hvala!

Sožalja

Tov. Cesar

Umrl je tov. Anton Cesar, oče naše požrtvovalne sodelavke tov. Jagode. Pokojni je 45 let delal v tržaški Tovarni strojev. Bil je zaveden delavec in svojemu narodu je ostal neomajno zvest do poslednja diha.

Med vojno je sodeloval s osvobodilnim gibanjem.

Naj mu bo lahko domača gruda, žalujoči pa naj prejmejo izraze našega sožalja.

* * *

Umrl je tovariš Angel Černigoj iz Podlonjerja. Žalujočim svojcem izrekajo sožalje: sekcija KP-Podlonjer, prosvetno društvo «Zvezda» in «Delo».

* * *

Umrla je soproga openskega zdravnika dr. Milana Starca. Tudi «Delo» izraža dr. Starcu in žalujočim sorodnikom svoje globoko sožalje.

Čestitke

Tovarišema Slavi in Karlu L vrenčiču iz Doberdoba se je rodil ljubka hčerka, kateri so dali im Katja. «Delo» iskreno čestita!

Tov. Pina Colja funkcionarka f deracije KPI v Trstu, je pred kra kim slavila 60-letnico rojstva. Tu «Delo» ji iskreno čestita!

Parlament

(Nadaljevanje s 1. strani)

partje glede učinkovite borbe pro naraščanju draginje.

V zvezi s politiko do tu živ. slovenske narodnostne manjšin pa se vlada levega centra v ničemer ni oddaljila od tradicionalni linije prejšnjih vlad. To je bilo ra vidno iz samega stališča vlade parlamentarne večine ob prili razprave o statutu dežele Furlan je-Julijske krajine, ko so KD njeni zavezniki zavrnili vse pre loge Komunistične partije v zve s pravicami Slovencev, ki živijo naši deželi.

Zaključek, ki ga je treba iz te povleči, je en sam. Nasproti fa ranemu levemu centru, ki se je v kolikor KD postavlja vprašan svoje nadoblasti nad vse drugo celo odrekel svojemu lastnemu pr gramu, treba postaviti močno en no gibanje, ki bo dobilo svoje izraza v široki in odločni borbi uveljavitev tako splošnih kot sebnih zahtev vseh delovnih slo ter resnično preusmeritev na le

Če je bilo od strani vlade leve centra storjeno kaj pozitivnega je bil napravljen kak korak nap (odobritev posebnega statuta za šo deželo, nacionalizacija elekt nega monopola, vse to s svoji znanimi napakami ter omejit mi), gre za to hvala borbi ljudsk množic, h kateri so komunisti v lej prispevali v odločilni obliki. radi tega predstavljata borba akcijska enotnost edini izhod, e ni predpogoj nekega dejanske obrata na levo. In iz tega izh tudi naša obveznost, da v teku s rajšnje predvolivne kampanje ok pimo Komunistično partijo, s mer se bodo zmanjšali glasovi prid KD in bo ta tako plačala svojo, ljudskim interesom izrec nasprotno politiko, ki jo je ved vodila.

ZAHVALA — Ob težki izg ljubljenega očeta in nonota Ant Cesar se toplo zahvaljujemo vs ki so z nami sočustvovali, vs ki so dragega pokojnika spre na njegovi zadnji poti in vsem, so na kakršen koli način poča njegov spomin.

Družine:

Cesar, Tavčar, Danieli, F

DELO
glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Izhaja vsak petek
Urejuje uredniški odbor
Politični direktor: Marija Ber netič - Odgovorni urednik: An ton Mirko Kapelj - Uredništvo in uprava: Trst, ul. Capitolina 3, telef. 44-046/44-047.
Tiska: Tipografia Riva - Trst ul. Torrebianca 12.
Celoletna naročnina 1300 lir, pol letna 700 lir. Poštni tekoči čekovni račun št. 11/7000.
Cena oglasov po dogovoru